

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ga 5, 13 - 25

Text: Sk 2, 5 - 12 *Bratři a setry, letos uplynulo 170 let od narození Jana Karafiáta, reformovaného faráře a spisovatele Broučků. Na přání některých z vás dnes přednesu Karafiátovo svatodušní kázání, z roku 1896 na text: Sk 2, 5 - 12. Kázání je stylisticky upraveno vzhledem k dnešní češtině a podstatně zkráceno.*

Takto to dopadá, když nebeský Otec plní své sliby. Ti, kteří tak dlouho čekali, mají radost. Ti druzí se děsí. Ti, kteří tenkrát přijali Ducha svatého, ti se ani neděsí ani nestrachují, nýbrž mají radost, protože mají plnou jistotu toho, že je jim pro Ježíše Krista odpuštěna všechna nepravost. Ono ani není možné přijmout Ducha svatého, aniž by pak člověk měl radost a pokoj, neboť „ovoce Ducha je láska, radost, pokoj“. Avšak, těm druhým, kteří to vidí, těm tak dobře není. Oni se toho hrozí a děsí. A všichni se pak dívají - jak ti, kteří rozumějí tomu, co se děje, tak i ti, kteří nerozumějí. Neboť když Pán Bůh, mnohdy proti všemu očekávání, začne plnit své svaté sliby, bývá to divné i těm, kteří na splnění slibů čekali, zatímco druhým se zdá, že to přesahuje všechny lidské meze. My pak z tohoto našeho textu vybereme ke společnému vzdělání tři věci.

1) "Což nejsou všichni, kteří tu mluví, z Galileje? ... Co to má znamenat?" Tak se udiveně ptají ti, kteří se zároveň hrozí a děsí. Co to má znamenat!? Vždyť tihle lidé pocházejí všichni z té opovržené, zastrčené Galileje, která už tak je silně promíšená s pohanstvem. A jestliže jsou tito lidé všichni z Galileje, pak není třeba se obávat a děsit, neboť z toho stejně nic nebude! Galilea je ta nejdlehlší židovská krajina, ležící na samém severu a udržující všelijaké styky se sousedními pohany. Tam odtud nikdy nic vzácného nepošlo a rádný židovský vlastenec si nedovedl ani pomyslet, že by tam z těch končin mohlo vzejít nějaké světlo nebo vůbec něco dobrého. Když někteří o Pánu Ježíši říkali: „Tentot' jest Kristus“, tu je hned druzí zakřikli: „Zdaliž z Galileje přijde Kristus?“ A když se jeden z židovských kněží, Nikodém, zastával Pána Ježíše, farizeové ho nevybíravým způsobem odbyli: "Nejsi ty také z Galileje? Hledej v Písmu a uvidíš, že z Galileje prorok nikdy nepovstane!" Zvláště pak zřetelné svědectví vydává Natanael, který pocházel z Kány Galilejské a o němž Pán Ježíš doznává, že je „pravý Izraelita, v němž není lsti“. Tento Natanael se jednou sešel se svým přítelem Filipem, který pocházel z Betsaidy, také ležící v Galileji, a slyšel od něho radostnou zprávu: "Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně i proroci, Ježíše, syna Josefova z Nazareta." Jenže Natanael se nad tím pozastavil: "Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?" "Vždyť to je tam nedaleko od nás. Jaký to může být Mesiáš, který přišel tam od nás? Ano, kdyby byl přišel z Jeruzaléma, to už by se dalo něco čekat. Tam jsou lidé ve všem pokročilejší, zvláště pak mnohem výbornější písmari než v té naší „Galileji pohanské“. Kdeže by se co vzácného vzalo od nás! Tak mluví upřímný, bezelstný člověk z Galileje, a to co říká, je pravda. A jestliže jsme četli, že ti „všichni, kteří tu mluví, jsou z Galileje“, jak by z toho mohlo vzejít něco slavného a vzácného? Vždyť tím, že jsou z Galileje, je už řečeno všechno. Avšak to je veliký omyl.

To, že se od těchto Galilejců nic slavného a vzácného nedalo čekat však nebylo způsobeno tím, že byli z Galileje, nýbrž, že to byli tělesní lidé, „tělo narozené z těla“. Tělo je totiž vždy velmi porušené, ať už pochází z Galileje anebo z Říma anebo z Kyrény. Sám Pán a Mistr nás učí: „Co se narodilo z těla, je tělo“ a apoštol Pavel dokládá: „tělesný člověk nechápá těch věcí, kteréž jsou Ducha Božího; nebo jsou jemu bláznovství, aniž jich může poznati, protože ony duchovně mají rozsuzovány býti.“ Ano, apoštol vypočítává i celou řadu skutků, jaké se takovému tělesnému člověku samy sebou nabízejí: „necudnost, nečistota, bezuzdnost, modlářství, čarodějství, rozbroje, hádky, žárlivost, vášeň, podlost, rozpory, rozkoly, závist, opilství, nestřídmost a podobné věci.“ Takové je tedy tělo všude na celém světě. Jestliže si pak od těla, které je tak velmi porušené, slibují něco pěkného, co jiného se může dostavit, než-li trpké zklamání? A nejtrpčí zklamání je vždycky to, když si člověk musí říci: „To jsem si já sám způsobil, a to zcela zbytečně. Proč jsem si sliboval od takových lidí takové věci, když jsem dobře věděl, že i oni jsou porušené tělo!“

A tak i vy, otcové, kteří máte své děti velmi rádi, jak si můžete od nich slibovat čistotu, šlechtnost a pravdomluvnost? Kde by se to vzalo v porušeném dítěti? Ledaže by to přišlo odjinud. Něco tak vzácného nevydá ze sebe žádné tělo, ani Galilejské, ani Judské, ani Parthské, ani Médské, ani Elamitské.

To je to první: "Což nejsou všichni, kteří tu mluví, z Galileje?" Ano, jsou. Pak se nebojte. Z toho stejně nic nebude! A nyní to druhé. "Což nejsou všichni, kteří tu mluví, plní Ducha svatého? ... Co to má znamenat?" To bude jistě znamenat hodně. Neboť od Ducha svatého se dá vždy a všude očekávat mnoho. Že ti lidé, kteří tu mluví, jsou z Galileje, to nic nevádí. Co tu rozhoduje, je to, že jsou plni Ducha svatého. Od něho se dají čekat velké věci. Ano, čkejte od Ducha svatého velmi mnoho, ba ještě mnohem více.

Představte si, jaká byla země na počátku. „Země pak byla nesličná a pustá a tma byla nad propastí.“ Pak si představte, že Pán Bůh pošle anděla: Dej si práci, ať světlo vzejde nad propastí, ať ustoupí nesličnost a poušť ať se obrátí v ráj. Jenže, dovede něco takového anděl? Bude mu chtít nesličnost ustoupit a poušť uhnout? Ne, nechce. Země by takto zůstala věčně nesličná a pustá a tma by byla podnes nad propastí. Ale „Duch Boží vznášel se nad vodami“, a Jemu ustoupila tma a nesličnost, a On pouhým slovem udělal z pouště ráj.

A podobně si představme, že je svět už krásný a leží na něm mrtvá hlína. A k archandělovi se ozve hlas: Bude-li z této mrtvé hlíny krásný člověk, stvořený k obrazu Božímu, který by i miloval Hospodina? Co odpoví archanděl? „Panovníče Hospodine, z hlíny krásný člověk nikdy nebude, leč bys Ty se dotknul hlíny a dechl na ni svým Duchem.“ „I učinil Hospodin Bůh člověka z prachu země, a vdechl v chřípě jeho dechnutí života, i byl člověk v duši živou.“ Tak praví Písmo, a když rozumíte, zvoláte: A jak by hlína neožila? Neskonale těžší by bylo hlíně neožít nežli ožít, když na ni dechne Ten, který je pramen všeho života. Ano, z něho se prýští život.

Snadno si tu vzpomenete na dceru Jairovu, kterou dobře znáte z evangelia. Tu ona leží v rakvi, ustrojená jako nevěsta a kolem všichni hořce lkají. Byl to jejich jedináček. A když už jim ji chtějí odnášet, dají se ještě do žalostného křiku otec a matka a čeládka a přítelky a hledí ji a líbají a domlouvají a prosí, aby otevřela oči aspoň ještě na okamžik a promluvila k nim jen ještě slovíčko. Zdali si dá ona říci? I kdeže by si dala mrtvá říci! Ale když se ten, který je života nad ni postaví a vyřkne své „Talitha kum“ (děvečko vstaň), zdali vstane mrtvá děvečka? Jak by nevstala! Neskonale snadnější je pro mrtvou dcerku vstát nežli nevstát, když ten, který je pramen života, káže: Pravím ti, vstaň.

Tak On křísí mrtvé a tak On obrací živé. Myslete na apoštola Pavla. Dosud to nové učení úhlavně nenávidí, i Toho, od něhož pošlo. Pronásleduje jeho vyznavče a chtěl by přísahat, že do své nejděší smrti nepřistoupí na takové novoty. Jistěže to, Pavle, myslíš upřímně a bude-li na tobě záležet, dopadne to tak, jak říkáš. Ale, když se ti postaví do cesty ten, který je pramen života, pak to dopadne zcela jinak. „Tedy pojednou rychle obklíčilo jej světlo s nebe. A padna na zem, uslyšel hlas k sobě říkající: Sauli, Sauli, proč mi se protívíš? Kterýž řekl: I kdo jsi Pane? A Pán řekl: Já jsem Ježíš, jemuž ty se protívíš. Tvrdot' jest tobě proti ostnům se zpěčovati. A on třesa se a boje se, řekl: Pane, co chceš, abych činil?“ A už se stal z protivníka nadšený ctitel a milovník. Ale jak to bylo možné? Tak se vždycky ptali mnozí a budete se ptát i vy, dokud sami nezkusíte něco podobného. Žádám vás pak, abyste to zkusili všichni. Z nás samých se taková změna nikdy neuskuteční, nikdo z lidí ničeho takového nedocílí.

Vy však víte, jak se štěpují stromy. Tím se totiž ze stromu planého stane strom štěpný a ušlechtilý. Jak je to možné? Kdybyste ten planý strom pouze okopávali a sebevíce zalévali a hnojili, tím byste ho nikdy nezušlechtili. Nejprve musíte ten planý strom osekát, aby zůstal holý kmen. A teď musí ten nový, lepší život přijít odjinud. Ze stromu šlechtěného. Když pak ten ušlechtilý roub s planým kmenem sroste, pak už nebude ten starý kmen přinášet plané ovoce, nýbrž to mnohem lepší ovoce toho nového roubu.

A tak, když „všichni, kteří tu mluví“ (jak jsme četli), ať už jsou z Galileje nebo nejsou, jsou plni Ducha svatého, pak už nejsou planými stromy, jako byli doposud, nýbrž jsou tak Duchem svatým štípeni, že všichni přinášejí ovoce Ducha svatého, jenž jest „láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrotá, věrnost, tichost a sebeovládání“ a jiné a jiné podobné věci.

V našem textu pak při těch, kteří tu jsou plni Ducha svatého, bije do očí dvojí: Předně, oni mluví ke svým židovským bratřím, kteří se sešli v Jeruzalémě z celého světa jejich vlastními cizími jazyky a za druhé, oni těmi cizími jazyky zvěstují „veliké skutky Boží“. Nejde přitom o to první, nýbrž o to druhé. Nejde o ty cizí jazyky, ale jde o ty veliké skutky Boží. Bez nich nemůže být nikdo šťastný ani časně ani věčně. A tito Galilejští, ať už byli dříve jacíkoliv, teď, když jsou plni Ducha svatého, zvěstují veliké skutky Boží. A tak i všichni kazatelé, ať už doposud kázali cokoli, jestliže budou plni Ducha svatého, zanechají všeho, co doposud kázali a začnou kázat veliké skutky Boží.

A jaké jsou ty veliké skutky Boží? Jistě jsou všechny Boží skutky bez rozdílu velké. Stvoření světa a jeho udržování je úžasné pro toho, kdo tomu tak rozumí. Ale neskonale větší je Boží odpověď na otázku probuzeného svědomí: „Co mám činit, abych byl spasen?“ Na tuto otázku byla z pohledu práva a spravedlnosti vždy jen jedna odpověď: Abys byl spasen? Žádný hříšník nebude nikdy spasen. Neboť odplata za hřích je smrt a ne spasení, a nikdo na tom nemůže nic změnit. Ale tu se najednou zvěstuje ten veliký Boží skutek: „Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.“ Bratři a sestry, je to možné, aby hříšný člověk byl šťastně živ a šťastně i skonat, ale je to možné jedinečně tou Bohem určenou cestou skrze Pána Ježíše Krista, toho neposkvřněného Beránka Božího, který hříchu neučinil, aniž jaká lest byla nalezena v ústech jeho. Na něj uvalil Hospodin nepravosti všech nás a ranil jej pro přestoupení naše a potřel pro nepravosti naše. A jako jej vydal na smrt pro hříchy naše, tak jej i vzkřísil z mrtvých pro ospravedlnění naše. A není žádného rozdílu. Všichni se uchýlili a napořád neužiteční učinění jsou, ale kdožkoli vyzýval by jméno Páně, spasen bude.

Tak káže Petr, který byl jeden z těch Galilejských, plných Ducha svatého: „Muži izraelské, slyšte tato slova: Ježíše Nazaretského Bůh potvrdil před vašimi zraky mocnými činy, divy a znameními, která mezi vámi skrze něho činil, jak sami víte. Bůh předem rozhodl, aby byl vydán, a vy jste ho rukou bezbožných přibili na kříž a zabili. Ale Bůh ho vzkřísil; vytrhl jej z bolesti smrti. ... Obrat' se a každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete dar Ducha svatého.“ Tak kázali i všichni ti ostatní Galilejští, kteří byli plni Ducha svatého, neboť to jsou právě ty „veliké skutky Boží“.

Nakonec pak ta třetí věc z našeho textu. Všichni ti Parthové, Médové a Elamité a všichni ostatní žasli a v rozpacích říkali jeden druhému: "Co to má znamenat?" Ale jiní říkali s posměškem: "Jsou opilí!" Kde se dostaví nevýmluvná radost z naplnění Duchem svatým, tam se dostaví také posměch. Jedni jsou plni Ducha svatého, ale druzí si z toho dělají posměch. Můžeme i my být plni Ducha svatého, aniž by si z toho někdo dělal posměch? Apoštolové to unesli. Jestliže budeme plni Ducha svatého, také posměch uneseme. Ten posměch je však teprve začátek. Dlouho to netrvalo a v Jeruzalémě tekla krev. Kamenovali Štěpána, „muže plného víry a Ducha svatého“. A nekamenovali ho lidé z ulice, nýbrž členové rady, když to slyšeli, „začali na Štěpána v duchu zuřit a zlostí zatínali zuby“. A hnali ho za město, aby ho kamenovali. A jak si počínal On? Klesl na kolena a zvolal mocným hlasem: "Pane, odpusť jim tento hřích!"

Avšak bolest, škoda a ztráta, když se podstupují z upřímné poslušnosti Pánu Bohu, je to na druhé straně vždy velkým ziskem. „Každý, kdo opustil domy nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole pro mé jméno, stokrát víc dostane a bude mít podíl na věčném životě.“ Často vám pak bývají náhradou ti, které Pán Bůh skrze vaši službu obrátil k sobě. Neboť když Bůh obrátil vás, je pravděpodobné, že bude kolem vás obracet i jiné. Když lidé zpozorují, že máte stálou radost, a že jsou při vás patrné změny, sami se zamyslí a budou se ptát, kde se tyto změny berou. I kdyby se mezi námi našel jeden jediný, který by objevil radost v Pánu Ježíši, mnozí by užasli a říkali by: Co to má znamenat? To znamená, že přišel Duch svatý a koná mezi námi veliké skutky Boží.